

Reformačné listy 1/2018

H.E.L.P. - Hnutie evanjelických laických pracovníkov, občianske združenie

Ročník: II.

OBSAH:

- * OSMIČKOVÝ ROK V CIRKVI
- * DVOJITÝ METER NA PRIMERANOSŤ ZAŤAŽENIA ROZPOČTU
- * NIE JE ÚŽITOK AKO ÚŽITOK
- * VIANOCE V KOŠI
- * 25 ROKOV SEM – ROZHOVOR
- * REFORMAČNÉ OKIENKO
- * OKIENKO MOŠ
- * ONA ZAŽIJE ROMÁN – TY HO NAPÍŠEŠ! Z NÁVRATOV K TIMRAVE
- * DIETRICH BONHOEFFER: O DOBREJ MOCI
- * CINTORÍN NA KOZEJ BRÁNE – TICHÉ MIESTO VIERY
- * MODLITEBNÁ REŤAZ

BIBLICKÝ VERŠÍK NA ROK 2018:

„JA DÁM VYSMÄDNUTÉMU
ZADARMO Z PRAMEŇA
VODY ŽIVOTA!“

Zjavenie Jána 21, 6

OSMIČKOVÝ ROK V CIRKVI

Aký bude rok 2018 v našej cirkvi? Bude rokom významných spoločenských výročí, alebo bude aj rokom začiatku obrody, slobody a obnovy ECAV na Slovensku? Prečo táto rečnícka otázka? Lebo je úplne oprávnená. Po dvanástich rokoch mandátu súčasného generálneho biskupa zanecháva ECAV na Slovensku rozdelenú, vyprahnutú a zdecimovanú. **Ťažké dedičstvo Miloša Klátika je veľmi boľavé a poľutovaniahodné:** servilný Osobitný senát generálneho súdu, ktorý rozvracia celé cirkevno-právne prostredie, spochybňovanie autority synody, prenasledovanie názorových oponentov,

zneužívanie postavenia, obmedzenie slobody cirkevnej tlače, pokles kreditu ECAV, neschopnosť riešiť rozvojové otázky a úlohy ECAV. Posledný rok svojho mandátu končí s neschváleným rozpočtom, rozpredajom časti spoločného majetku.

Ľahko sa búra, ale ťažko stavia. Toho si je Miloš Klátik veľmi dobre vedomý. Pri svojom nástupe do funkcie sme sa nestihli čudovať, ako ľahko a rýchlo rušil zabehnuté štruktúry a druhy služby v cirkvi na centrálnej úrovni. Presúval z GBÚ na nižšie COJ útvary, čo sa dalo. Zostalo mu torzo, ktoré následne začal administratívne posilňovať, aby si vytvoril vlastné podporné zázemie a aparát pre vlastnú potrebu, nie pre potreby ECAV na Slovensku. Tento volebný rok sa nesie v znamení veľkých neznámych a neistôt. Poznajúc doterajšie metódy práce tandemom biskupov Miloš Klátik a Milan Krivda nebudeme prekvapení, že nás prepadnú ešte záchvaty zúfalosti z ich rozhodnutí v posledných mesiacoch ich mandátu. Najmä v čase príprav volieb na nových čelných predstaviteľov cirkvi. Nie je vôbec vylúčené, že nepôjde o štandardné odovzdanie moci, ale o komplikovanú právnu a procesnú záležitosť, ktorá bude traumatizovať širokú evanjelickú verejnosť aj naďalej. Nevylučujeme, že dvaja dosluhujúci biskupi sa budú tváriť, že všetko je v poriadku, nič sa nedeje a ponúknu model Medvedev – Putin, keď si vymenia svoje funkcie. Je to neprijateľná predstava, najmä keď si uvedomíme, ako premrhali svoj čas, ktorý im bol daný na výkon ich mandátov, ako čelných predstaviteľov cirkvi.

Tiež je možné, že kandidáti do čelných funkcií v ECAV, ktorí pochádzajú z iného názorového spektra, budú musieť čeliť rôznym prejavom neprajnosti, či prenasledovania zo strany súčasného vedenia ECAV na Slovensku, ktoré bude do poslednej možnej chvíľky využívať svoj mediálny vplyv cez týždenník EPST a cez sieť servilných a ním naklonených ľudí, ktorí ich obklopujú.

Avšak rok 2018 nemá byť rokom frustrácie, neistôt a právnych súbojov v cirkvi, ale má byť rokom nádeje a skutkov, kedy sa cirkevné zbory a ich členovia zastanú nových a čestných kandidátov do funkcií biskupov, či na ostatné miesta na úrovni dištriktov a seniorátov. **Verme, že to budú takí kandidáti, ktorí predstavia svoj program a hodnoty na zmenu ECAV k lepšiemu, prinesú program oživenia, obrody a presunutia rozhodovania na nižšie zložky a COJ v cirkvi,** aby prestal budúcnosť cirkvi určovať a manipulovať jej generálny biskup, ale aby sa na jej budúcnosti podieľali primeraným spôsobom dištrikty, senioráty a najmä cirkevné zbory a ich predstavitelia. Je to možné. Takéto smerovanie umožní, aby sa ECAV na Slovensku udržala aj pre budúce generácie. Ako počin roka 2017 považujeme v našom prostredí zostavenie Charty na ochranu hodnôt reformácie a obnovu ECAV na Slovensku (Charta 2017) a vznik Reformačných listov, ktoré začali vyplňať spravodajskú a informačnú medzeru a vyvažovať, ba až opravovať spravodajstvo týždenníka EPST. Rok 2017 bol rokom zápasu o charakter ECAV, pretože Predsedníctvo ECAV na Slovensku sa všemožne snažilo spochybniť obraz a kompetencie Synody ECAV na Slovensku a jej členov. Rozhodujúci v nasledujúcich týždňoch a mesiacoch bude aj postoj predsedníctiev seniorátov, ktoré tvoria polovicu členov synody, najvyššieho orgánu ECAV na Slovensku. Verme, že nepodľahnú manipulatívnym praktikám Predsedníctva ECAV na Slovensku. Nech Hospodin žehná našej cirkvi, nech prinesie v tomto roku 2018 kandidátov, ktorí nebudú cirkev demontovať a zneužívať na vlastnú sebaaprezentáciu, ale **budú príkladom služby druhým a prinesú dlho očakávanú obrodu, úľavu vo vzťahoch a obnovu vzájomnej dôvery.** Modlime sa za to, aby noví predstavitelia ECAV priniesli v tomto roku zmierenie, Boží pokoj a požehnanie vo všetkých smeroch. Nevzdajme sa nádeje!

Martin Kováč, predseda HELP

DVOJITÝ METER NA PRIMERANOSŤ ZAŤAŽENIA ROZPOČTU?

Osobitný senát Generálneho súdu (OS GS) vo svojom uznesení OS GS-4/2017 konštatoval, že zvolanie synody musí jej predsedníctvo prerokovať v Generálnom presbyterstve (GP), aby sa vyhlo „priamej zodpovednosti za svojvoľné zvolávanie synody, ktoré by neprímerane zaťažilo cirkevný rozpočet“.

Týmto uznesením OS GS už nehovorí o primeranom zaťažení cirkevného rozpočtu len ako o čisto ekonomickej záležitosti, ale stala sa z nej záležitosť právna. Je len iróniou, že k takémuto záveru OS GS dospel v roku, keď vedenie ECAV predložilo na synodu hlboko stratový rozpočet. Vďaka patrí všetkým rozumným synodálom, ktorí ho zmietli zo stola.

Dozvedel som sa, že Predsedníctvo ECAV si zvolalo v januári 2018 na pracovnú poradu predsedníctva všetkých seniorátov. Teraz trochu matematiky. Máme 14 seniorátov, každý má 2 členov predsedníctva, čiže 28 ľudí. S Predsedníctvom cirkvi je to spolu 30 ľudí. Všetci títo ľudia sú aj členmi synody ECAV. Synoda má 64 členov. Na pracovnej porade sa teda zide takmer polovica synody. Zvolalo ich Predsedníctvo ECAV. Na tom by za normálnych okolností nebolo nič čudné. Komunikovať treba. Konečne. Veď doteraz chodili z GBÚ len nariadenia a rozkazy, a ak si niekto dovolil vzoprieť sa, generálny dozorca ho poohováral na stránkach Evanjelického posla.

Je tu však problém. Ak totiž právna podmienka primeranosti zaťaženia cirkevného rozpočtu platí pre zvolanie synody, ako najvyššieho orgánu ECAV, určite analogicky platí aj pre všetky nižšie organizačné jednotky, výbory, či pracovné porady naviazané na rozpočet cirkvi.

Teraz sa napríklad môžeme pýtať, či zasadnutia Výboru pre zjednodušenie

štruktúry cirkvi boli primeraným zaťažením rozpočtu. Synoda totiž v roku 2010 poverila tento Výbor, aby pripravil všetko tak, aby voľby už v roku 2012 boli do štruktúry s 3 dištriktmi. Tento Výbor nesplnil úlohu synody, napriek tomu sa stretával aj v ďalších rokoch. S akým cieľom? Kto im daný cieľ a úlohy určil, keď nesplnili úlohu, ktorou ich poverila samotná synoda? Boli teda zasadnutia tohto Výboru od roku 2010 primeraným zaťažením cirkevného rozpočtu?

Ale poďme späť. Podľa daného uznesenia OS GS by ani **januárová pracovná porada nemala byť zvolaná svojvoľne** ani by nemala byť nepríme-

raným zaťažením cirkevného rozpočtu. Je tu však pár nezodpovedaných otázok. Bola táto porada prerokovaná v GP? Ako je finančne krytá (kto preplatí cestovné náklady, občerstvenie, obed, materiály, atď.)? Synoda rozpočet odmietla. Bude výdavky na túto poradu hradiť Predsedníctvo ECAV z vlastného vrečka, keďže oni sú tí, ktorí pozývajú? Alebo podmienka primeraného zaťaženia cirkevného rozpočtu sa týka len najvyššieho orgánu cirkvi – synody a aktivity Predsedníctva ECAV, či možno celého GBÚ sú výnimkou? Ich sa to netýka? Oni sú nad zákonom? Sú viac ako synoda? Existuje viac metrov na primerané zaťaženie cirkevného rozpočtu? Kto tie metre určuje? OS GS alebo synoda? Máme súdno-biskupské zriadenie cirkvi alebo synodálno-presbyteriálne?

Keď už riaditeľ GBÚ okrem informovania o obsahu zasadnutí GP, vo svojich príspevkoch rozhodnutia GP dopĺňa svojimi subjektívnymi komentármi (ani neschválený rozpočet synodou a ani neschválený návrh na navý-

šenie odvodu cirkevného príspevku však nebránili členom GP, aby vyhovel žiadosti CZ Kežmarok a zvýšili príspevkov ECAV na mzdu pracovníčky lyceálnej knižnice. ... Rozhodnutie GP tak zvyšuje deficit v rozpočte ECAV.), nemal by zabudnúť, že jeho povinnosťou nie je rozhodnutia GP komentovať, ale zrealizovať. Ak niekto navyšuje deficit v rozpočte ECAV, sú to najmä svojvoľné, nikým neschválené partizánske rozhodnutia úradníkov GBÚ. Svojvoľné zvolanie polovice členov synody je toho nádherným príkladom.

Ďalším takým príkladom môže byť porušovanie Cirkevno-právnych predpisov Predsedníctvom ECAV, keď prekračujú svoje právomoci a znova zaťažujú cirkev do pochybných pracovno-právnych konfliktov. Naozaj je generálnemu biskupovi a generálnemu dozorcovi ECAV tak ľahostajná? Naozaj im na nej vôbec nezáleží? Takéto svojvoľné správanie samotného Predsedníctva zvyšuje deficit v rozpočte ECAV.

Nemala by otázka vyplývajúca z uznesenia OS GS stáť vlastne inak? A síce: Je existencia GBÚ primeraným zaťažením cirkevného rozpočtu? Neušetrili by sme v ECAV značné finančné prostriedky, ak by sme konečne zrealizovali rozhodnutie synody z roku 2010, zrušili GBÚ a zriadili 3 dištrikty?

Daniel Mišina

NIE JE ÚŽITOK AKO ÚŽITOK

Poznáte to, vždy je niekto, kto príde a urobí si zásluhy na tom-ktorom diele. Samozrejme len vtedy, ak sa niečo vydarí. Ak nie, tak v tichosti a rýchlo najst' toho, kto je vinný, zodpovedný ... Toľko krátko na úvod.

Je to veľmi dôležitá téma a veľmi dôležitý vplyv a ukážka správania.

Ježiš hovorí: „Tak aj vy, keď vykonáte všetko, čo vám bolo prikázané, po-vedzte: Neužitoční služobníci sme! Čo sme boli povinní vykonať, vykonalí sme.“ Lk 17,10

Vyjst' zo všetkého ako „víťaz“, to je

také sebecké, narcistické, keď ego má prevahu a vstupuje do všetkého. Vtedy je po vzťahoch, lebo taký človek má vzťah iba s tými, ktorí sú na jeho strane, zdieľajú jeho názory. Ako náhle sa nezhodnú názorovo, je po vzťahu a dokonca takíto ľudia dokážu pripraviť aj pomstu. Ukazovať svoju moc a svoj vplyv.

„**Čo vám bolo prikázané**“. Aký príkaz ste dostali? Alebo sme dostali? „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali“ J 13, 34. Je to každodenný život, život v láske. Každodenné vzťahy, reakcie a činy. Nie schovávaním sa za druhého, NEMUSIEŤ TAK VYDAŤ SVEDECTVO. Iní zas vytrčajú, povedia svoje, ako im dal Pán Boh na srdce a sú bití. A pri takomto trende správania sa dostanete do stavu strachu. Strachu z diskreditácie, že vás niekto opíše v nejakom periodiku, či pomstí sa vám v „pravý“ čas. Pokazí vám meno a česť.

Ak si v hĺbke uvedomíte text, tak preukázať lásku je niečo, čo ste, sme povinní robiť. Nemáme zásluhy, ani honor za to, čo sme urobili. Lebo „*neužitoční služobníci sme*“. Predstavte si situáciu, že na vás niekto podá trestné oznámenie. Prípad sa vyšetruje. Jeden súd, odvolanie, druhý súd ... Nakoniec – väzenie. Vy ešte po tom všetkom dáte aj mimoriadne dovolanie. Prejde takto jedenásť rokov. Po jedenástich rokoch peripetií, po pätnástich mesiacoch strávených vo väzení, po žiadosti o prepustenie z dôvodu vážnej choroby – rakoviny – vám jednoducho po mimoriadnom dovolaní napíšu, že skutok nebol trestným činom.

V istom periodiku som sa dočítal jedno úžasné svedectvo. Písali tam o bratovi biskupovi Jánovi Antalovi. Zomrel 4. 6. 2010. Keďže brat biskup bol väznený, tak po revolúcii mu ponúkali odškodné vo výške 60.000,- Slovenských korún. Jeho manželka Zuzana Antalová citovala brata biskupa: „Prijať ich by bolo proti jeho prísaha, že bude slúžiť Bohu v čase i nečase“. Takto vyzerá živá viera, ktorá si po práci povie: *Neužitoční služobníci sme! Čo sme boli povinní vykonať, vykonali sme.*

Predstavte si, že vám niekto nadáva, ubližuje, osočuje. Nejakým spôsobom vám robí zle. Dnes je tých spôsobov na výber. Nie je vám to jedno, ubližuje vám to, a ako každá akcia vyvolá reakciu, tak aj taká-

to situácia vyvolá reakciu. Nech je to akokoľvek, predstavte si teraz opísanú situáciu v opačnom garde. Vy chrlíte nadávky, ubližujete a niekto reaguje. Aká reakcia by podľa vás bola adekvátna? Z jednej aj z druhej pozície. Porozmýšľajte. Je to presne o tom, ako reagujete na ten-ktorý útok. Keď sa zamyslíte a vžijete sa do situácie druhého, tak si buďte istí, že ovocie správania bude chutnejšie.

Neužitoční služobníci sme, lebo konáme len to, čo sme povinní vykonať. Darmo sa pýria tí, ktorí sa vystatujú, že sú zodpovední v podstate za všetko, a preto chcú o všetkom rozhodovať. I túžiaci po sláve si tento text potrebujú pripomenúť. Nikto tu nie je namiesto Boha.

Prajem vám požehnaný nový rok 2018.

Ján Brozman, dozorca VD ECAV

VIANOCE V KOŠI

Prvé týždne nového roka máme čochvíľa za nami, vianočné ozdoby pomaly strácajú lesk a pomaly zabúdame aj darčeky. Ozdobné papieře už dávno skončili v smetnom koši a pri kontajneroch sa hromadia vysychajúce vianočné stromčeky. Pri pohľade na ne je mi naozaj smutno. Pre ľudský rozmar skončí tisíce vyťatých

živých stromčekov v odpade. A tak je to aj s vianočnými sviatkami. Dlhé týždne sme sa pripravovali, nakupovali, piekli, vyzdobovali príbytky i chrámy, nacvičovali v cirkevných zboroch programy, balili darčeky. Prišiel Štedrý večer, jedlo, darčeky a bol koniec! Isteže, aj do kostola sa išlo, aj Pán Ježiš Kristus sa doma spomenul, hádam odznela aj modlitba doma či pieseň Tichá noc. No som si istá, že väčšina tento duchovný rozmer nevie precítiť a domnievam sa, že aj presvedčení kresťania majú čo robiť, aby sa z fenoménu Vianoc nezbláznili a všetkým navôkol akosi vyhovel!

Vianočná nervozita nabrala dokonca pár dní pred sviatkami formu davovej hystérie, keďže mali byť zatvorené obchody dva a pol dňa! Úprimne, ľutovala som najmä predavačky v supermarketoch, ktoré neúnavne blokovali tony potravín, ktoré ľudia nakupovali. Koľké z týchto potravín skončili v smetnom koši? A čo Vianoce? Tie sme tiež po použití vyhodili už do koša?

Myslím si, že narodenie Pána Ježiša Krista by sme mali sláviť v úplne inej časti roka. Ľudia sa nezmenia, vždy budú vnímať slnovrat či koniec roka ako príležitosť pre oslavy, rodinné stretnutia a príležitosť dobre sa najesť, či skôr objesť. **Ak by sme slávil narodenie Pána Ježiša Krista v inom ročnom období, vyhli by sme sa všetkému „pohanskému“ lesku a pseudotradíciám, ktoré nemajú s osobou Ježiša Krista nič spoločné.** A tiež by sme zbavili narodenie Ježiša Krista akejsi dojemnej upravenej fantázií, ktorá sa recykluje na rôznych pohľadniciach, vo filmoch, ale aj v knihách. Pokojne by sme mohli nechať Vianoce tomuto svetu a narodenie Ježiša Krista osláviť vo svojom srdci. V tichu, v rozjímaní, v modlitbách. Nevyrušovaní vianočnými songami, mediálnym tlakom, napätím v obchodoch, napätím a hádkami v domácnosti. To by bola skutočná oslava narodenia Božieho syna! Skromná, pokorná, pokojná, plná vďaky. To by boli „Vianoce“ podľa mojich predstáv! A čo vy? Ako by ste dokázali osláviť narodenie Ježiša Krista – ak by to nebolo práve cez Vianoce?

Eva Bachletová

Dvadsaťpäť rokov Spoločenstva evanjelickej mládeže

Brat Vladimír Maťaš (1977) je predsedom Spoločenstva evanjelickej mládeže a riaditeľom Medzinárodného Evanjelického Mládežníckeho Centra (MEMC) Ichthys vo Veľkom Slavkove od roku 2012. Po štúdiu evanjelickej teológie a ordinácii (r. 2000) pôsobil v CZ ECAV Háj ako kaplán, v rokoch 2002 – 2007 ako tajomník pre prácu s mládežou pri GBÚ, v rokoch 2008 – 2012 pracoval v SED Dom na polceste vo Veľkom Slavkove. V organizácii SEM je aktívny od svojich 15 rokov. Po ukončení vysokej školy absolvoval civilnú službu v SEM, neskôr bol tajomníkom, podpredsedom a od roku 2012 predsedom SEM. Je ženatý, s manželkou Monikou majú dvoch synov. Od roku 2004 žije s rodinou vo Veľkom Slavkove pri Poprade. Brata farára Maťaša sme oslovili so zámerom, aby sme aj našim čitateľom priblížili súčasnosť, aktivity i zámery Spoločenstva evanjelickej mládeže.

V roku 2015 sme spolu viedli rozhovor pre Cirkevné listy. Vtedy uplynulo 90 rokov odkedy začal Sväz evanjelickej mládeže (dobový názov) vydávať svoj časopis Nový rod. V roku 2017 sme v cirkvi i mimo nej spoločne preživali 500. výročie reformácie. Ako sa táto – verím, že nielen historická téma – dotkla mladých ľudí v Spoločenstve evanjelickej mládeže?

Začnem tým, ako sa táto udalosť dotkla mňa osobne. Vďaka spomínanému výročiu, som v minulom roku znova prečítal Augsburské vyznanie. Popritom ma zaujímali okolnosti vzniku tohto dokumentu. A do tretice som viac, ako inokedy čítal aj niektoré state z Lutherovho životopisu. Výsledok môjho osobného štúdia bol, že som zostal nanovo fascinovaný hĺbkou a dôležitosťou zápasu, ktorí ľudia okolo Martina Luthera viedli. Definovali čomu veria a za čo sú ochotní položiť svoj život. Zvládli to napriek tomu, že aj medzi nimi boli nezhody a nedorozumenia. Keď to dnes čítam, mám úctu voči ľuďom, ktorí žili pred 500 rokmi. Druhá skutočnosť, ktorá ma zastavila je, že aj Martin Luther aj Filip Melancton, žili tieto zápasy v období a veku, v ktorom sa nachádzam aj ja teraz. Rozmýšľam, akým zápasom venujem ja svoje roky života. V rámci SEM sme k tomuto výročiu nepripravovali žiadnu špeciálnu akciu. Bolo nám jasné, že v jednotlivých cirkevných zboroch, seniorátoch, či na úrovni celej cirkvi budú aktivity špeciálne venované tomuto výročiu, tak sme

mladých povzbudzovali, aby sa ich aktívne zúčastnili. Okrem toho sme toto výročie reflektovali pri našich pravidelných aktivitách.

O dva roky si naša spoločnosť pripomenie už 30 rokov od pádu totality. Práca v SEM bola obnovená tiež v rokoch novej slobody. Aké teda boli začiatky SEM a akých bolo tých 25 rokov SEM v slobode?

Tie čísla, výročia a jednotlivé roky mi pripomínajú, že v roku 2017 SEM slávil 25 rokov od svojho vzniku. Ani toto naše interné výročie sme špeciálne neoslavovali. Pravdou však je, že 25 rokov je riadny kus času a práce. Mne sa tie roky hodnotia ťažko, lebo som v nich osobne zaangažovaný, preto je môj pohľad veľmi subjektívny. Chcem však Pánu Bohu ďakovať za každý jeden prežitý a využitý rok. Prvé roky činnosti SEM boli veľmi emotívne. Veľa mladých, mnoho nadšenia a kopec aktivít. Nevieť, či taký čas sa niekedy ešte zopakuje. Ja sám to obdobie vnímam, ako veľkú Božiu milosť, ktorá nám bola dopriata. Mladí ľudia prichádzali k viere, našli cestu k Pánovi Ježišovi a zostali žiť v cirkvi. Dnes sú zrelými kresťanmi, ktorí žijú vo svojich zboroch, majú v nich zodpovednosť a vedú svoje rodiny a deti k viere. S ich deťmi sa stretávame na našich akciách a je pre nás veľmi povzbudzujúce ich vidieť a uvedomovať si, že vyrastajú v kresťanských rodinách, k čomu aspoň v malej miere mohol SEM prispieť. Po nadšenom období prišiel okolo roku 2004 čas útlmu. Ten trval približne 8 rokov a veľa sme rozmýšľali ako ďalej. Nepamätám si, aký bol výsledok, no považujem za dôležité, že sme vydržali a neskončili s touto prácou. Niektoré dlhoročne organizované projekty sa síce skončili (Festivaly kresťanského umenia, Celoslovenské stretnutia evanjelickej mládeže, časopis SEMTEXT), ich miesto však zaujali nové, ktoré prinášajú úžitok a mladí sa na ne tešia – SEMFEST, študijný program Dokonalí v Kristu (DVK), misijný projekt Helping Hand.

Generácia obnovovateľov SEM je už v stredných rokoch, prežíva naozaj zrelú dospelosť a mnohí sú už rodičmi. Ako sa podarilo v SEM prepojiť medzigeneračný priestor a ako sa podarilo vychovať ďalších nadšených mladých ľudí pre prácu v tomto type spoločenstva?

Nevieť, či sa podarilo. A ak sa podarilo, určite to nie je len zásluha SEM. Po SEMFESTE v roku 2016 mi prišla SMS od jedného „odraseného“ mládežníka, ktorý je už rodičom a na tom SEMFESTE bol jeho 15 ročný syn. Ďakoval mne a celému SEMu, že organizujeme akcie, kde mladí ľudia môžu prísť a počujú zvesť o milosti Pána Ježiša Krista. Oceňoval našu zásluhu. Jeho syn, hoci žil vo veriacej rodine, dovtedy neprejavoval záujem žiť svoj osobný život vo viere. Na spomínanom SEMFESTE k tomu rozhodnutiu dospel. Prišiel domov a povedal o tom svojim rodičom. Tí z toho boli samozrejme nadšení, a preto nám hneď ďakovali. Potešilo nás to, no ak som mal byť úprimný, musel som im odpísať, čo som aj urobil, že nám ďakovať nemusia, lebo to nie je zásluha SEM. To, že sa jeho syn rozhodol aktívne žiť vieru v Pána Ježiša, je v prvom rade zásluha Pána Boha a potom jeho rodičov, že mu v tom boli nápomocní a od útleho detstva ho k tomu viedli. Odpoveď na vašu otázku, ako sa nám darí vychovať ďalších nadšených mladých ľudí je: najlepšie sa to darí vtedy, ak je spolupráca na všetkých úrovniach – rodina, zbor, cirkev, SEM. Ak všetkým vymenovaným subjektom, ide o to, čo najviac ľuďom priblížiť Pána Ježiša, tak výsledok je skvelý.

Brat farár, aj vy ste otcom dvoch tínedžerov. Aké je to byť – pracovníkom s mládežou

a zároveň rodičom mladého človeka?

Byť otcom tínedžerov je super a užívam si to. Vďaka Bohu s manželkou máme úžasných synov. Máme s nimi fantastický vzťah, ktorý obohacuje nás rodičov a verím, že aj ich, ako našich synov. No a keďže si s manželkou uvedomujeme, že nám nezostáva veľa spoločného času, lebo o pár rokov naše deti opustia rodné hniezdo a začnú žiť svoj život, využívame ho naplno. Veľa sa rozprávame, zabávame a hráme. Vďaka tomu, že doma mám dvoch synov vo veku 14 a 15 rokov, som ešte pracovník s mládežou. Poznám život mladých ľudí a som v obraze. Veľkou pomocou v tom je aj manželka, ktorá je učiteľka a do konca školského roka učila na strednej škole. Keď synovia odrastú, moja kariéra pracovníka s mládežou sa končí. Hoci sa necítim byť starý, v mojom veku už nemám šancu rozumieť dnešným mladým ľuďom. A bez porozumenia toho, čím mladí ľudia žijú, nie je možné s nimi pracovať. Nehovorím, že to tak musí byť pri každom pracovníkovi s mládežou. U mňa je to tak. Ak nepoznám život mladého človeka, ak neviem pochopiť jeho problémy a starosti a zabudol som, čo som ako mladý sám prežíval, nie som dobrým služobníkom a keď im kážem, nerozumejú mi.

Spoločenstvo evanjelickej mládeže sa prirodzene počas desaťročí vyvíjalo, pribúdali nové formy práce, nové aktivity. V čom vidíte posun? A čo sa zo zámerov nepodarilo realizovať?

Prirodzene, práca s mládežou nikdy nebola jednoduchá. Ani na zborovej, seniorátnej či celoslovenskej úrovni. Vyžaduje si to okrem nadšenia pre vec, veľa trpezlivosti, lásky, pochopenia, podpory, ale aj vnútornej disciplíny.

Aká je teda dnes práca s mládežou? Aký je dnešný SEM?

SEM je organizácia, ktorá sa venuje mladým ľuďom. Naším cieľom je šíriť medzi mladými zvesť o zachraňujúcej Božej milosti, vytvárať možnosti na stretávanie sa mládeže, aby sa vzdelávala, aktívne zapájala do života v ECAV a nezabúdala ani na misiu vo svojom okolí. Fungujeme v dvoch hlavných rovinách. Celoslovenskej (celocirkevnej) a seniorálnej. Na celoslovenskej rovine organizujeme aktivity ako SEMFEST, Helping Hand, DVK, Konferencia SEM, Stretnutia vedúcich mládeží. Na seniorálnej (oblastnej) úrovni, sú to aktivity pre daný región resp. seniorát. Niekde je tých aktivít viac, inde menej, niekde sú to klasické aktivity ako ich poznáme dlhé roky (seniorálne stretnutia mládeže a dorastu), inde ide o nové a špecifické projekty – klub Garáž v Dolnom Kubíne. Blížšie informácie sú uvedené vo výročných správach alebo aj na www.sem.sk. Treba však povedať, že nie vo všetkých seniorátoch je činnosť SEM rozvinutá. Najviac funguje tam, kde má SEM svojho pracovníka a tím mladých, ktorí pri tom pomáhajú. Konkrétne ide o tieto senioráty: Bratislavský, Myjavský, Turčiansky a Liptovsko-oravský. V posledných rokoch sa snažíme byť aktívni aj v ostatných seniorátoch, a to tým, že spoločne organizujeme Konfivíkendovky. Pri nich už figurujú aj senioráty, kde SEM svojho pracovníka nemá, no seniorát nemá problém sa zapojiť do akcie, ktorú pre nich, alebo ešte lepšie v spolupráci s nimi, zorganizujeme. Konfivíkendovky sa každoročne zúčastní 450 – 500 konfirmandov. Z hľadiska počtov a dosahu konkrétnych ľudí a zborov, spolupracujeme s viac ako tretinou cirkevných zborov. Aktívne a pravidelne sa do organizovania jednotlivých aktivít a projektov zapája stála skupina asi 150 dobrovoľníkov. V zoznamoch členov, ktoré z dôvodu žiadosti o finančnú podporu každoročne predkladáme MŠ SR, máme zapísaných okolo 4 000 členov.

Spoločenstvo evanjelickej mládeže po obnovení svojej činnosti na začiatku 90.-tych rokov minulého storočia opäť hľadalo svoje miesto v cirkvi. A budme úprimní, aj cirkev hľadala formu spolupráce so SEM-om. A obávam sa, že ju hľadá až doteraz. Pripomeňme, že v roku 2002 ste boli menovaný vtedajším Zborom biskupov za tajomníka pre prácu s mládežou pri GBÚ, v roku 2007 ste z tejto pozície Zborom biskupov boli odvolaný a miesto bolo zrušené. Dôvodilo sa, že práca s mládežou má prejsť pod príslušný cirkevný zbor. Ako tomu rozumieť?

K tejto veci sa viem vyjadriť len zo svojho pohľadu. Miesto tajomníka pre prácu s mládežou pri GBÚ bolo na GBÚ zriadené skôr ako v roku 2002. Ja osobne viem minimálne o dvoch mojich predchodcoch na tomto mieste. Nevie, aká myšlienka bola pri zriadení uvedenej pracovnej pozície, no v mojom prípade došlo k najlepšej možnej zhode. Na jednej strane som bol ako ordinovaný farár na mieste zriadenom pri GBÚ a podliehal pod

brata generálneho biskupa a na druhej strane som bol Predsedníctvom SEM menovaný výkonným tajomníkom. Užšie prepojenie medzi cirkvou a SEM sme tu predtým, ani potom už nemali. V roku 2007 došlo v rámci reorganizácie GBÚ ku zrušeniu uvedeného miesta a o toto prepojenie sme prišli, ako SEM, tak aj cirkev. S odstupom času si myslím, že zrušenie uvedeného miesta bola chyba. A minimálne v SEM sme mali vyvinúť viac úsilia, aby toto miesto bolo zachované. Mali sme viac apelovať na GP a príslušné orgány, že je dobré udržať prepojenie týmto spôsobom. SEM však v tom období bolo po rokoch nadšenej a plodnej práce v útlme a sami sme rozmýšľali, ako ďalej viesť a organizovať prácu s mládežou. Napriek uvedeným skutočnostiam SEM nikdy nechcel suplovať prácu s mládežou v cirkevnom zbere. SEM bol a stále je nástrojom, ktorý tejto práci má pomôcť, či už na úrovni zborovej, seniorálnej alebo celocirkevnej.

Ak dobre rozumiem historickému kontextu, tak vtedajší Sväz evanjelickej mládeže (v medzivojnových rokoch minulého storočia) bol prirodzenou súčasťou práce s mládežou na zborovej úrovni. Prečo sa nepodarilo napojiť na tento model? Je prekonaný? Je teda práca s mládežou vecou len príslušného farára a ďalšiu – celoslovenskú zastrešujúcu organizáciu ECAV nepotrebuje?

Z môjho pohľadu ide o prepojené nádoby s tým, že nádoba s názvom zborová práca s mládežou má byť väčšia, dôležitejšia a stabilnejšia. Ak nebude fungovať práca s mládežou v našich zboroch, SEM

nemá význam. Ako som spomínal SEM nemá dosah do všetkých zborov v našej cirkvi. A nie je to ani naša priorita. V zbore, kde práca s mládežou funguje a daný zbor je dostatočne životaschopný, takže si túto prácu vie sám zorganizovať a zabezpečiť, nie je potrebné, aby bol SEM aktívny. Takých zborov v našej cirkvi je niekoľko. Robia úžasnú mládežnícku prácu v zbore a pri mnohých projektoch pomáhajú SEM, či na úrovni seniorátu alebo celej cirkvi. Pracovníci a dobrovoľníci SEM vychádzajú z takejto zborovej práce. Problémom sú zbory, kde mládežnícka práca nie je a ani ako SEM tam nemáme dosah. Vtedy je veľmi ťažko zborovému farárovi alebo farárke takúto prácu organizovať. Nie je to nemožné, len to ide ťažko, a preto by práve tam SEM mohol pomôcť. Pre nás je to veľmi frustrujúce, keď na našu akciu príde mládežník zo zboru, kde nie je žiadna práca s mládežou. Dokáže sa pri nás nadchnúť, byť povzbudený, no každodenný život viery vo svojom zbore mu zabezpečiť nedokážeme. SEM ako zastrešujúca organizácia, ktorá pomáha zborom v práci s mládežou a organizuje seniorátne a celocirkevné akcie má zmysel a význam. Okrem toho sme si za tých 25 rokov existencie vybudovali slušné meno aj smerom k občianskej verejnosti. *Tým, že fungujeme ako mládežnícka organizácia, vie o nás aj tento štát. Pravidelne kontroluje našu činnosť a vidí, že práca, ktorú robíme má zmysel a pôsobí preventívnym a ochranným spôsobom v oblasti práce s mládežou. Sme svetlom v tomto svete.*

Podľa môjho výskumu dobovej tlače v cirkvi pôsobili duchovní aj ako napríklad správcovia sirotinca (napr. Modra). Model duchovných pre rôzne oblasti práce cirkvi sa javí aj dnes ako prirodzený. No žiaľ, v cirkvi nemáme už ani nemocničných duchovných, či duchovných pre prácu s mládežou. Duchovní pôsobia len v oblasti ozbrojených zložiek. Vy ste vyštudovaný teológ, farár, ako vnímate tento duchovný koncept z pohľadu práce s mládežou? Potrebujeme farárov pre mládež či nie?

Pri tom vymenovávaní ste ešte zabudli na farárov, ktorí pôsobia na našich školách ako duchovní správcovia. Keďže robia s mladými, sme s nimi v kontakte a je to skvelé, že si vieme navzájom vymieňať skúsenosti. Z môjho pohľadu je odpoveď jednoduchá. **Potrebujeme pracovníkov s mládežou.** Či už ako farárov, alebo laických pracovníkov. A nielen pracovníkov s mládežou. Potrebujeme odborníkov na konkrétne oblasti života. Žijeme totiž v dobe, kedy sa viac cení a viac je potrebný odborník na konkrétnu oblasť, ako človek, čo vie všetko a nič. Každý

z nás sme istým spôsobom obdarovaní. Ja osobne celý život pracujem s mladými ľuďmi. Nerobím to preto, že mi to niekto prikazuje. Našiel som sa v tej práci a skromne si myslím, že som na tú prácu istým spôsobom obdarovaný. Baví ma a cítim sa v nej dobre. Nehovorím, že nedokážem robiť nič iné, alebo že nemám robiť nič iné. Chápem, že v živote málokedy robíme iba to, čo nás baví. Ide však o nastavenie systému. Či vidíme naše obdarovania a snažíme sa systém fungovania nastaviť podľa toho. Už v Skutkoch apoštolov v šiestej kapitole je správa o tom, ako došlo k prirodzenému rozdeleniu práce v zbore a cirkvi. Jedni posluhovali, iní kázali Božie slovo. Iste sa vedeli navzájom aj zastúpiť, no v prvom rade sa snažili robiť to, na čo sú obdarovaní a do čoho sú Pánom Bohom povolaní. A výsledok bol: a slovo Božie rástlo a počet učeníkov v Jeruzaleme sa veľmi rozmnožoval. Ak by sme takýmto spôsobom začali rozmýšľať a fungovať, narástol by aj počet mladých, ktorí majú záujem byť farármí. Mladí by totiž videli, že ako farári majú väčšiu možnosť využiť svoje špecifické dary pre konkrétnu službu v cirkvi. A aj voči tomuto svetu by sme ako cirkev vedeli postaviť odborníkov z radov farárov, ktorí keď väčšinu svojho života robia špecifickú službu, stanú sa odborníkmi v danej oblasti.

Vráťme sa však ešte k súčasnej činnosti Spoločenstva evanjelickej mládeže. Kedysi SEM vydával svoj vlastný časopis SEM-TEXT. Nahradil ho internet, sociálne siete či iné moderné formy komunikácie s mladými?

Doba sa v tejto oblasti veľmi rýchlo mení. Snažíme sa sledovať nové trendy, ale nestíhame. Sme obmedzení kapacitne, finančne aj odborne. No ak chceme byť aktuálni a chceme mladých ľudí zaujať, musíme sa v tomto zlepšiť.

A na záver, aké novinky a projekty pripravuje SEM pre rok 2018?

Nemáme žiadne nové špecifické projekty. Pokračujeme v organizovaní SEM-FESTu. Ak sa nemýlim, v roku 2018 to už bude 11. ročník. Novinkou je, že bude na novom, a to dosť nezvyčajnom mieste. V dedinke Lenka pri Tornali. Veríme, že týmto spôsobom povzbudíme mladých v Rimavskom senioráte. Naďalej organizujeme Konfivíkendovky, ktoré sú podľa mňa dobrým nástrojom pomoci pre bratov farárov a sestry farárky, ako konfirmandov povzbudiť v tom, aby konfirmácia nebola koncom, ale začiatkom ich života s Pánom Ježišom. Na facebooku SEM je mnoho videí a fotiek z uplynulých rokov. Veľa rozmýšľame nad konceptom Konferencie SEM, ktorú sme okrem minulého roka organizovali každý jeden rok od vzniku SEMu. Stále sa jej zúčastňuje dosť mladých ľudí, no máme pocit, že v tom potrebujeme zmenu.

Za rozhovor ďakuje Eva Bachletová

Foto: archív Vladimíra Matáša

REFORMAČNÉ OKIENKO

Žalobaby, či dialóg?!

Líst Jakuba 4, 11: „*Bratia, neohovárajte sa navzájom! Kto ohovára brata alebo posudzuje brata, ohovára zákon a posudzuje zákon. A ak posudzuješ zákon, nie si činiteľom zákona, ale sudcom. 12 Jeden je zákonodarca a sudca, ktorý má moc zachovať a zatradiť. Ale ktože si ty, čo posudzuješ blížneho?*“

Jak 5, 9: „*Nežalujte, bratia, na seba navzájom, aby ste neboli súdení. Ajhľa, sudca stojí pred dvermi!*“

Ešte aj toto. Žalovanie na seba navzájom. Toto nemôže vytvoriť zdravé spoločenstvo. Toto nepomôže pri budovaní cirkevného zboru. Toto bolo aj za Jakuba priveľa.

Čo také mohli na seba navzájom žalovať tí, ktorí uverili v Ježiša Krista, ktorí Ho prijali za svojho Pána, ktorí vytvárali uprostred sveta to nové spoločenstvo, ktoré malo zmeniť svet? Z čoho sa navzájom obviňovali? Alebo išlo jednoducho o obyčajné vzájomne ohováranie? Alebo to mala byť iba konštruktívna kritika pomerov? Apoštol považoval túto skutočnosť za dôležitú. Iste preto sa o nej zmienil.

Neviem povedať, o aké žalovanie išlo v cirkevných zboroch, do ktorých písal Jakub. Ale občas čítam naše cirkevné časopisy a občas počúvam, čo sa hovorí medzi nami a začínam tušiť, čo to apoštola trápilo, a prečo to považoval za také dôležité, aby to napísal do svojho krátkeho listu. Žalovanie a vzájomné ohováranie sa sa stalo obľúbeným „športom“, obľúbenou témou rozhovorov a debát, diskusií a článkov v cirkevných časopisoch aj v rozhovoroch. **A mnohí tento stav odôvodňujú celkom moderne. Hovoria, že musíme byť kritickí, musíme poukazovať na chyby a nedostatky, aby sme ich potom mohli odstrániť.** Že teda ohovárame a žalujeme len v záujme nápravy. To by sa Jakub divil?!

Niečo na tom je. Lenže Jakub vie, o čom hovorí. Jedna vec je konštruktívna diskusia, dialóg, a iná vec je deštrukcia, anonymné a nezdravé reči, ktoré ubližujú, ale nič neriešia. Jakub má pre svoje tvrdenie celkom jednoduché a vážne odôvodnenie: *Sudca stojí pred dvermi.*

So žalovaním je to tak že, „kde niet žalobcu, niet ani sudcu“. Ak prokurátor nedostane podnet a nepodá žalobu, nekoná sa súd. Žalovať nemožno len tak, do vetra. So žalovaním musíme ísť na patričné miesto a svoju žalobu riadne odôvodniť. A možno budeme musieť ísť aj svedčiť celkom verejne, adresne, z očí do očí. Nielen v Jakubovom, ale aj v našom svete je Sudca pred dvermi. Ten Sudca, ktorý okrem iného povedal: Mt 7, 1 „*Nesúďte, aby ste neboli súdení*“; apoštol Pavel dodáva v 1Kor 4, 5: „*Preto nič nesúďte predčasne, dokiaľ nepríde Pán, ktorý osvieti to, čo je vo tme skryté, a zjaví úmysly srdc, a vtedy každý dostane pochvalu od Boha*“.

Iste, kritické myslenie je dôležité, aj múdra kritika je dôležitá. Na správnom mieste, správnymi slovami, s dobrým úmyslom. A najmä s ochotou vypočuť aj námietky druhej strany, pričom hlavnou motiváciou musí byť náprava vecí, nie osobné záujmy.

Za socializmu sa rozprával aj takýto vtip: *za farárom prišiel družstevník s prosbou, aby mu vysvetlil, že čo to je kritika zhora a kritika zdola. Že to počul na schôdzi a nerozumie celkom dobre, o čo ide. Pán farár ho vzal do kostola postavil ho pod kazateľnicu a on sám vyšiel hore. Potom zhora napľul na dolu stojaceho a povedal: no vidíš, toto je kritika zhora. A teraz ty napľuj na mňa. Keď to oslovený skúsil, farár mu hovorí: no vidíš a toto je kritika zdola. S kritikou to býva všelijako.*

Nám sa vodí tak trochu podobne. Nielen s kritikou zhora a zdola, ale aj so vzájomným žalovaním na seba a ohováraním. Musíme sa veľa a veľmi rýchlo učiť od Jakuba a z Písma vôbec, aby sme sa naučili normálnemu dialógu, normálnej, zdravej kritike, normálnemu rozhovoru, aby sme sa naučili to, čo nám prikazuje láska. Nie, nemáme iba mlčať, nie, nemáme byť len pasívni, keď vidíme, že veci je možné robiť aj lepšie. Ale všetko máme robiť vo vedomí, že Sudca stojí pred dvermi a On má a bude mať posledné slovo. Vo vedomí, že nám ide o nápravu vecí verejných. Potom sa nám začne lepšie dariť, lebo Duch Svätý bude mať medzi nami viac priestoru.

Sme na začiatku nového roku a to dosť významného aj v našej cirkvi. Okrem iného to bude rok volieb. Predstaví sa nám uchádzači o úrad, kandidáti do funkcií. Budeme o nich rozmýšľať, budeme o nich aj všeličo rozprávať, aj od nich očakávať. Budeme očakávať ich plány, programy, spôsoby práce a služby. Budeme možno aj veľa o nich rozprávať, dokonca možno aj žalovať. Nezabudnime – Sudca stojí pred dvermi. To najlepšie, čo môžeme pre svoju cirkev urobiť je modliť sa za tých, ktorí budú ochotní postaviť sa do služby v cirkvi. Podporovať ich a pomáhať. Aby sme napredovali v službe zvestovania evanjelia Ježiša Krista súčasnému človeku.

Jozef Grexa, ev. farár v. v.

OKIENKO MOS

„VYSÚKAJ SI RUKÁVY“

Text: Jeremiáš 1, 17 – 19

Už nám doznali „roľnícky“ odložili sme koledy, vianočné ozdoby a ostala nám už len príjemná spomienka na prežitú Vianoce. Pred nami je ďalší rok, ktorý nás vyzýva, aby sme do neho vstúpili s vierou, odhodlane a vykúpili čas, ktorý nám bol darovaný. Pre mňa vyvstáva otázka, kam som až ochotný zásť kvôli svojej viere, pri nasledovaní Pána Ježiša Krista? Práve takúto výzvu nám kladie aj dnešný text a výzva pre mladého proroka Jeremiáša: „*Opáš si bedrá*“ „*Jeremiáš, priprav sa*“.

Buď pripravený, keď dostaneš pokyn, keď nastane príležitosť. Jeremiáš mal špecifickú pozíciu. Bol na to od Boha vybraný a ustanovený. Samozrejme s touto výzvou zápasil, bál sa, možno si už v kútiku duše uvedomoval dôsledky takehoto poslania. Pri čítaní týchto slov by sme mohli povedať, že vlastne ani **nemal na výber**. „*Nato mi riekol Hospodin: Nehovor: Som primladý. Ale choď, ku komukoľvek ťa pošlem, a hlásaj všetko, čo ti rozkážem! Neboj sa ich, lebo ja som s tebou, aby som ťa vyslobodil - znie výrok Hospodinov*“ 1, 7 – 8.

➤ **a čo naše „bedrá“? sme pripravení?** Všade okolo nás JE POHANSKÝ SVET, ktorý potrebuje počuť evanjelium. Ale zároveň je tu aj KRESŤANSKÝ SVET, ktorý, žiaľ, uviazol v tradicionalizme, život pochoval v pohnotej histórii a zabudol, že hlboké a premieňajúce pravdy Písma je potrebné komunikovať a žiť spôsobom, ktorému rozumejú dnešní ľudia. A potrebuje Evanjelium a prebudenie.

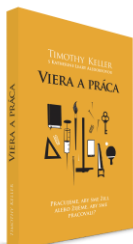
➤ **Ako reagujeme, keď nám Boh povie, aby sme išli a hovorili „motivačné slová“ Písma? My akosi tušíme, aká bude reakcia tých, ku ktorým sme poslaní!** Ľudia dnes nechcú počuť pravdu Písma. Ona je totiž príliš priama, príliš ostrá príliš osobná. Berie ľuďom ilúzie o sebe, o svete, búra ružové zámky, odhaľuje to, čo je skryté – „*Lebo slovo Božie je živé a mocné a je ostrejšie než ktorýkoľvek dvojsečný meč a preniká až do rozdelenia duše a ducha, kĺbov a špikov a je schopné posudzovať hnutie a zmýšľanie srdca*“ Židom 4, 12.

➤ Prirodzene túžime byť prijatí, byť populárni, hovoriť slová, ktoré sa ľuďom páčia a potom nás za to všetko pochvália. **Ale evanjelium najprv hovorí diagnózu a potom podáva „liek“.**

Jeremiáš však mal na pamäti Božie slová: „*Nemaj strach pred nimi, aby som ti ja nenahnal strachu pred nimi*“. Byť Božím hlasom chce odvahu. Ona je vlastne nevyhnutná. „*Nezlom sa v ich prítomnosti, inak ťa ja zlomím pred ich očami!*“ – Boh sa nenechá vysmievať. Boh ukáže, že je Boh – tak či tak. Alebo slovami Pána Ježiša, ktorým verím, že dobre rozumieme: „*Vy ste soľ zeme. Ak však soľ stratí chuť, čím bude osolená? Na nič nie je už súca, len ju vyhodíť, aby ju ľudia pošliapali*“. Mt 5, 13

„*Buďte mocní a udatní, nebojte sa, ani sa ich nelakajte, lebo Hospodin, tvoj Boh, kráča s tebou; nenechá a neopustí ťa!*“ 5Mojžišova 31, 6. MUSÍME ÍŠŤ. MUSÍME HOVORIŤ O BOHU – MÁME ZÁSADNÉ POSOLSTVO – evanjelium o Bohu, ktorý sa stal človekom, aby nás zachránil od našich hriechov, alebo slovami Jána Krstiteľa, aby „*sme unikli budúcu súdu*“. Že to ľudia odmietnu, postavia sa proti nám, budú nás rôznymi formami prenasledovať? Áno, je to veľmi pravdepodobné, ale veď tým všetkým prešiel aj Pán Ježiš. Chceme viac výhod, ako mal Boží Syn? „*Blahoslavení ste, keď vás pre mňa hanbia a prenasledujú a hovoria o vás všetko zlé; radujte a veselte sa, pretože vaša odmena hojná je v nebesiach; veď tak prenasledovali prorokov, ktorí boli pred vami*“ Mat 5, 11 – 12. Jeremiáš potreboval počuť a aj dostal slová povzbudenia pred tak náročným poslaním: „*A budú brojiť proti tebe, ale nepremôžu ťa, lebo ja som s tebou - znie výrok Hospodinov - aby som ťa vyslobodil*“. Tie isté slová platia pre každého z nás. Vy kročme smelo do Božieho povolania. Buďme verní nech sa už deje čokoľvek. A „Boh pokoja bude s nami.“

Stanislav Kocka

KNIŽNÁ NOVINKA – VIERA A PRÁCA

www.evs.sk/www.eshop.evs.sk

Slovenské evanjelizačné stredisko vydalo 3. novembra 2017 knižnú novinku **Viera a práca** od amerického presbyteriánskeho kazateľa Timothy Kellera.

S hlbokým presvedčením a často prekvapujúcimi radami Keller ukazuje čitateľom, že biblická múdrosť je nesmierne relevantná pre každodenné otázky ohľadom práce. V skutočnosti kresťanský pohľad na prácu – že nepracujeme, aby sme slúžili sebe, ale iným – môže dať základ pre úspešný profesionálny a vyvážený osobný život. Keller ukazuje ako kvalita, integrita, disciplína, tvorivosť a vášeň na pracovisku môže pomôcť iným a dokonca

môže byť považovaná za službu Bohu – nie iba osobný záujem. Slovenské evanjelizačné stredisko (EVS) vzniklo v roku 1993 ako občianske združenie založené pri Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Združuje ľudí, ktorí chcú s láskou porozumením a múdrosťou prinášať tomuto svetu zvesť o Božej láske. Od spomínaného autora vydalo už EVS tieto tituly: *Márnotratný Boh, Falošní bohovia, Manželstvo, Stretnutia s Ježišom, Zabudni na seba a získaj slobodu, Kázeň, Skrytý význam Vianoc*.

ONA ZAŽIJE ROMÁN – TY HO NAPIŠEŠ! Z NÁVRATOV K TIMRAVE

MILOŠ KOVAČKA

Je to už celých deväťdesiat rokov od tých čias, ako sa do Lučenca – v roku 1927 pri Timravíných šesťdesiatych narodeninách – vybral z Martina správca Matice slovenskej Jozef Škultéty, vtedy už bard, ba vlastne baťko slovenský, sám vyše sedemdesiatročný – a na tunajšej jubilejnej slávnosti predniesol dodnes pozoruhodnú prednášku. Bolo to v mnohom ohľade zaujímavé jubilejné slovo. Veď Timravino dielo – aj keď spisovateľkine sny a túžby literárne túžby boli stále vábne a silné podnety k tvorbe sa naďalej rojili – predsa v istom spelo k zavŕšeniu. Škultétyho jubilejné slovo malo aj ďalší zvláštny rozmer slova na „čas“. Veď Škultéty bol Timravínym faktorom, podnecovateľom, inšpirátorom, pobádal ju k tvorbe, pozýval ju, milú slečnu, do vírov slovenského literárneho života. Ako redaktor Slovenských pohľadov so zvláštnym jemnocitom prihládzal jazyk Timravíných rozprávok – ona sama tak svoje prózy označovala. Slovom, Škultéty veľa vykonal preto, aby sa Timravín zjav stal fenoménom slovenskej literatúry na desaťročia, a dnes dodávame právom – fenoménom na stáročia. Samotná Timrava v jednom zo svojich rozhovorov vyznala: „Keď mi Škultéty napísal, vedela som sa prinútiť, sadnúť za stôl a písať.“ Timrava bola starostlivo opatrovaným solitérom v Škultétyho nevšednom sade slovenského literárneho realizmu, ktorý súveké Slovensko – najmä prostredníctvom Slovenských pohľadov – vnímalo ako súbor jedinečných, pôsobivých, úprimných, neraz drsných umeleckých podaní o vtedajšom živote. Jozef Škultéty Timravu z Martina s otcovským taktom povzbudzoval a pre slovenský literárny život ju v istom zmysle vypestoval. Napriek tomu – v starších i novších literárnohistorických portrétoch Timravíných – ba vlastne i dnes objavujú sa zmienky a poznámky o ostrých, vyslovene kritických slovách Timravíných, ktoré adresovala martinskej spoločnosti,

ale i martinským koncepciam národného života, a teda aj postaveniu literatúry v ňom. A jedným z (až obligatórne) používaných argumentov sa stala Škultétyho redakčná retuš ostro písanej kritickéj novely *Skúsenosť*, v ktorej Timrava na začiatku 20. storočia opísala jej vlastné zážitky z pobytu u spoločnice Bukovičky v Dolnom Kubíne.

Známe je, že Škultéty niektoré pasáže, ktoré sa týkali reálnych osobností slovenského života, v novele *Skúsenosť* upravil. Neučinil tak z vlastnej vôle, ale na Timravino želanie, a to na základe jej osobného listu, adresovaného dcére Škultétyho – Anne, ktorým ho k úpravám splnomocnila. Anna Škultétyová na základe Timravínho listu jasne dokázala, že Timravín obraz slovenskej spoločnosti, načrtnutý v *Skúsenosti*, nie je obrazom národného či literárneho Turčianskeho Svätého Martina, ale je obrazom národnostne a kultúrne protirečivej Oravy. V *Skúsenosti* síce vystupujú Martinčania – Svetozár Vajanský a Pavol Mudroň, no Timrava o nich rozpráva so zjavným rešpektom. Podobne rozpráva o Jozefovi Škultétym.

Timrava, ktorá v novele vystupuje ako Marína, Škultétyho v Dolnom Kubíne so zjavným nepokojom, ba až vnútorným dramatismom očakávala. Na kubínske stretnutie sa síce nesmierne tešila, ale sa ho aj obávala, v duchu pred ním utekala, no nevedela sa ho zároveň dočkať, túžila za ním. Toto všetko sa v nej odohrávalo, pretože bola zmätená nedôverou vo vlastné literárne schopnosti.

Škultéty predstavoval v jej očiach princíp otcovskej láskavosti, ktorý Timrave lahodil. Odmietala silu. Skvele ju zobrazovala na svojej spoločničke Bukovičke, ktorá všetko riešila silou. Ak sa do dvadsaťštyri hodín neprijali priesady, vytrhala ich a zasadila nové. Ako do štyridsaťosem hodín nevyklíčil hrach, vyhrabala ho a sadila nový. Semä nemalo u Bukovičky šancu, aby klíčilo a rozrástlo sa na svoj spôsob. No Timrava túžila práve semienku – seba samej – dať príležitosť, aby rástlo podľa svojej vôle, aby dozrievalo a dozrelo podľa svojho spôsobu.

Aj Timrava tak klíčila, vyrastala a dozrela. Jedinečne to predstavila v inej

próze – s názvom *Všetko za národ* – do značnej miery kritickéj, namierenej, ako sa literárna história domnieva, aj voči národnej slovenskej spoločnosti. Mnohé z toho, ba všetko podstatné sa v novele odohráva v Timravínom kraji, v Polichne.

Ona zažije román – ty ho napíšeš!

Práve túto vetu v novele **Všetko za národ** podčiarkne každý, kto sa chce dobre vyznať v budúcej spisovateľke. Každý, kto chce vykladať jej dielo čo najpresnejšie, kto sa usiluje jej dielo pochopiť vo všetkých podstatných rozmeroch, kto chce spoznať jej dušu, komu budú sympatické prejavy Timravínho umeleckého zraku i sluchu – tie drsné i láskavé, ten ich môže dobre porozumieť v novele *Všetko za národ*.

Predstavme si mladú Timravu, ako v Polichne kráča farskou záhradou s kvetinovým záhonom, vidíme orech, hrušku a jablňu – kôru tých stromov Timrava neraz pohládzala, keď jej vnútro kypelo dramatickým zážitkom i keď svoj umelecký zrak upierala do diaľav, do ktorých „ukrývala“ svoj budúci osud. Alebo si ju predstavme navečer, keď zhládúvala hviezdy na Polichnom.

Hviezdoslavka!

Toto oslovenie zaznelo kedysi na polichnianskej fare rovnako zvláštne, ako znie dodnes na Timravínu adresu z úst novohradskej vlastenky Emy Goldpergerovej, niekdajšej správkyne národopisných zbierok *Živeny*, inšpirátorky všeobecného nástupu slovenských žien do verejného života na Slovensku: táto nebojácna Slovenka vystupuje v novele *Všetko za národ* ako Hana Čepčínska.

To ona, Hana Čepčínska, na polichnianskej fare hurtovne zobúdza literárne talenty a povzbudzovala počiatkové literárne aspirácie troch dcér (z jedenásťich detí) tamojšieho evanjelického kňaza Pavla Slančíka, menovite Ireny, budúcej Laciakovej, Izabely – Bely, budúcej Čečetkovej a Boženy, budúcej Timravy, ktorá – ako je známe – milovala prameň čistej vody v studničke pod rovnomenným novohradských návrším. V novele vystupujú ako Javorčíkovci, Timrava ako Viera Javorčíková. Hana Čepčínska bola pritom, hoci viacero svedectiev o tom rozdielne vypovedá, keď celých päť rokov vychádzal polichniansky rodinný

rukopisný časopis, mohli by sme ho označiť za slančíkovský, a to pod názvom **Ratolesť**, z ktorého sa zachovalo jediné číslo. V próze Všetko za národ vystupuje Ratolesť pod literárnym názvom Halúzka.

Hviezdoslavka Timrava túžila v Halúzke, a azda aj v reálnej Ratolesti podpisovať svoje literárne práce ako Slncoslava. Akoby práve slávením nebeského svetla chcela byť sestrou či dcérou Hviezdoslavovi: ona vzdávala česť a slávu dňu a slncu, Hviezdoslav slávil podvečerné a večerné nebeské hviezdy.

Slncoslava Timrava si užila Ratolesť neúrekom. V novele Všetko za národ sa jej dostalo za úlohu prepisovať polichniansky rukopisný časopis až do desiatich exemplárov. Čítali ho na rozličných adresách, prepísané čísla nepochybne kolovali. Napríklad z Polichna na Budinú. Tam do Ratolesti prispievala Oľga Peténiová, budúca manželka Miloslava a nezabudnuteľná matka nezabudnuteľného Štefana Krčméryho. Ratolesť prichádzala i na Horný Tisovník faráromcom Laciakovcom, do Ábelovej Rellovcom, a odtiaľ na Ľuboreč, kde ho čítali Maróthyovci, s nimi i spolu-tvorkyňa Ratolesti Hana Čepčínka, totiž Ema Goldpergerová, energická novohradská, neskôr v Turci martinská vlastenka.

Ema nebojácnosťou priam sršala. Do dejín sa zapísala bojovným vystúpením v prospech Svetozára Hurbana Vajanského v čase jeho väzenia v Segedíne. Kým Slováci – mužovia sa v tejto veci na nič nez mohli, Novohrad, ba Slovensko celé, priam zažiarili Eminým vystúpením, odvahou s akou znášala perzekúciu za provajanskovský hlas. Ak k jej vystúpeniu pridáme i nebojácne hodinky, na ktoré sa v Segedíne väznenému Vajanskému na narodeniny pozbierali pod vedením Eleny Maróthy-Šoltésovej Slovenky, máme stav vtedajšej slovenskej odvahy, ženskej a mužskej, ako na dlani.

Ema rovnako bojovne do umeleckého života povzbudzovala Timravu. V novele Všetko za národ viackrát zvolala: Hviezdoslavka! – „Tak sa len vzchop, Hviezdoslavka, cvič sa, čítaj, ale nie cudzie romány. Počula som, že si prečítala i sto románov, a to akýchkoľvek, teraz vari podľa nich túžiš žiť. Čítaj tvorby našich i slovanských spisovateľov. Ja ich mám

veľa. Dám ti ich, keď prídem sem bývať. Pre pána, dievčatá – oslovuje s Boženou aj Irenu a Izabelu – zdvihnite sa z nízosti! Nebudte sebecké, za márnivosťou nechodte, ani za radostami a zábavami, ale učte sa odriekať!“

Písal sa rok 1887. Bol to čas Timraviných literárnych prvopočiatkov. Mala dvadsať rokov, túžila objasť svet. Mala zvláštny čuv pre literatúru. Milovala Hviezdoslava. Kollárove znelky s nadšením recitovala opretá o stromy polichnianskej farskej záhrady. A hoci sa úprimne usilovala, a to podľa mnohých vzorov písať, predsa napokon prudko zvolala: „Nemôžem, odpusťte!“ Vtedy napríklad, keď do povestnej knižnice na polichnianskej fare naspäť vracala zväzky Hviezdoslavove, Hájnikovu ženu a nádherné Stesky napríklad. Vtedy sa rodili dôležité Timravinské riadky, ktoré našli ozvenu v próze Všetko za národ: „Hviezdoslav je ťažký, nie pre také húsa, ako je ona. Kollárove znelky, ktoré otec tak rád, sú utešené – ide pre tie. No skoro položí i Kollára späť. Sládkovič? To je básnik mládeže! Alebo z mladších, súčasných? (Och, koľko ich máme, hľa sme bohatí i pri jarmení!) Berie knihy po jednej a všetky pokladie naspäť. Berie Vajanského, ide písať v próze, to je ľahšie... Prečíta tam čosi a kladie pero na papier. Už spraví literu, no vtom odhodí pero. – Nemôžem, odpusťte! Vraví, obzerajúc sa s úzkosťou okolo, akoby izba bola plná ľudí, ktorým ona povinná je robiť po vôli...“

Pozývať Timravu do literatúry nebolo ľahké. Bolo treba nielen bystrozrak, ale aj taktu nemálo, aby pozvanie padlo na úrodnú pôdu. Vnútorň hlas, ktorý sa Timrave prihovára a ktorý môžeme počúvať aj my, čitatelia, vo všetkých dielach s Timraviným autobiografickým sebavidením – autoportrétovaním, a to s jej nevšednou úprimnosťou, jasne hovorí, ako Timrava sama v sebe neraz zatracovala schopnosti pre literatúru a ako ten typ literárneho talentu, ktorým disponovala, nezatriedovala medzi krásne umenia: „Ja by som radšej inak pracovala, nie perom! Lebo načo cvičiť do tanca nohy necvičné!“ prične raz odpovedala Hane Čepčínskej. A ak predsa sa jej z duše dral na povrch pravý výhonok umelecký,

ktorý signalizoval budúce umenie Timravino, potom predsa Vajanský bol tým, z ktorého sa usilovala preštepíť vrúblik na timravinskú „ratolesť“. V novele Všetko za národ s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou podáva správu o tom, ako – vedená Vajanského vzorom – napísala pre Ratolesť, totiž Halúzku, dvojhárkovú povesť v nádeji, že Hanu Čepčínku, ktorá ju tvrdo k literárnej práci pobádala, prinúti k oceneniu svojej prvotiny inšpirovanej ktorousi Vajanského prózou. Prišla však nečakaná smrť: píšeš sentimentálne, vajanskovsky – zmietla jej povesť z povrchu literárneho Hana Čepčínka.

V takých chvíľach by Viera Javorčíková, rozumejme Timrava – stalo sa tak neraz, najradšej opustila svet literatúry a včlenila sa do sveta duchovnosti. Pri jednom z atakov zatúžila byť obuvníkom, tým z legendy, – obuvníkom Martinom, ktorý vo sne začul hlas: Dnes ťa navštívi Kristus. – „Prečo ona nie je ten obuvník, ku ktorému prišiel Kristus ako hosť? No čože je ona? Ničomnosť!... Bože, keby tak prišiel ku mne On ako k obuvníkovi. A veď ten Ho len skrze vieru cítil a videl, a tak môže cítiť každý, i ona. Hľa, keby na okružline pod orechom zrazu zastal... Viera horúcim zrakom pozrie na to miesto. Dych sa jej úzi a srdce prestáva biť. Zabudla na seba a čosi zvláštneho naozaj ako prítomnosť čohosi svätého, prítomnosť samého Toho akoby naplnila priestor... Líca zapaľujú sa jej, dychtivý pohľad neodtrhne sa od toho miesta, kým pery šepcú jej v nepovedomí: Upokoj a obráň ma!“

Obráň ma, Kriste, pred Čepčínkou.

Pokračovanie v budúcom čísle

Foto: internet

DIETRICH BONHOEFFER: O DOBREJ MOCI (K OKOLNOSTIAM VZNIKU TEXTU)

Pod číslom 637 sa v našom Evanjelickom spevníku (ES) nachádza pieseň **Predivná moc nás tíško obostiera**. Vznikla zhudobnením básne evanjelického farára Dietricha Bonhoeffera (*4. 2. 1906 – †9. 4. 1945 /popravený bol v koncentračnom tábore Flossenbürg mesiac pred koncom 2. svetovej vojny/). V ES je len skrátaná verzia spomenutého textu.

Prinášame Vám celé znenie Bonhoefferovej básne, ako bolo publikované v preklade Andreja Hajduka (*18. 8. 1929 – †14. 7. 2014) v jeho zbierke Z diaľok storočí (vydal ju v r. 1993 VMV SECAV). Andrej Hajduk v úvode svojej duchovenskej služby pôsobil ako kaplán v Bratislave.

O dobrej moci

1. Tá tichá dobrá moc, i keď sme sami,
Predivne teší, ochraňuje krok;
tak túžim byť dnes so všetkými vami
a spolu s vami prežiť Nový rok.

2. Ešte nám kvília staré naše srdcia
a tlačí nás bremeno ťažkých chvíľ;
ach, Pane, daruj preľaknutým duším
spásu, ktorú si pre nás pripravil.

3. Ak máš pre nás len horký kalich bôľu,
čo beztak sa už vrchom prelieva,
prijmeme vďačne Tvoju svätú vôľu,
veď Tvoja ruka všetko zosiela.

4. A keby si v slnečnom čase, Pane,
na svete doprial ešte radosti,
len Tebe životy svoje odovzdáme
pamätajúc na zašlé ťažkosti.

5. To Tvoje svetlo nech nám svieti,
ožiari celkom našu temnotu,
dovedie k našim milým raz v ústrety,
je ono jasné, i keď noc je tu.

6. Keď ticho vôkol nás zavládne zasa,
nech hudba nebies doľahne až k nám;
ten svet, čo z výšav až sem ozýva sa,
nás Teba chváliť vzpruží večný Pán!

7. Predivná noc nás tíško obostiera,
pokojne to, čo príde, čakám len.
Pán Boh je s nami zrána i zvečera
a bude s nami každý ďalší deň.

Text: Dietrich Bonhoeffer
preklad: Andrej Hajduk

Dietrich Bonhoeffer
* 4. Feb 1906
+ 9. Apr 1945

Foto: internet

<http://audio.evav.cz/ES637>

<https://www.youtube.com/watch?v=aN7dGz6NH5M>

K okolnostiam vzniku textu

Dietrich Bonhoeffer bol v októbri r. 1944 prevezený z väznice Wehrmachtu (Berlín – Tegel, kde bol internovaný od apríla 1943) do neslávne povestného väzenia gestapa na ulici Princa Albrechta v Berlíne. Odtiaľ dostali jeho rodičia už len dva listy; jeden z nich obsahoval báseň O dobrej moci, ktorú koncom roku 1944 Dietrich zložil pre svoju mamu Paulu a pre svoju mladučnú snúbenicu Máriu von Wedemeyerovú.

Nedávno vyšiel český preklad knihy Dietrich Bonhoeffer – Kresťan v opozícii (vyd. Kalich, Praha 2014). Jej autorka, Renate Windová, k uvedenej básni uvádza (str. 144):

„Posledná sloha je v dnešnej dobe obľúbeným motívom kalendárov a pohľadníc kresťanských nakladateľstiev, často doplnená západom slnka alebo rozsvietenými sviečkami. Táto falošná idylka však nezodpovedá dráme vyjadrenej básňou, keď človek dospel k bodu, v ktorom je schopný pritakať obom – životu práve tak ako smrti.

Medzi týmito dvomi možnosťami osciluje Dietrichova existencia v posledných mesiacoch jeho života vskutku priam dramaticky. Až do poslednej chvíle sa objavujú okamihy vydýchnutia a nádeje. Takúto zatažkavacu skúšku, v ktorej sa súčasne pripravuje na život i na smrť, môže vydržať asi len niekto, kto sa nebojí zomrieť, pretože sa skutočne naučil žiť, alebo môže žiť ďalej, pretože sa vyrovnal so svojou smrťou.

Na začiatku vojny Dietrich napísal, že existuje smrť zvonku a smrť znútra, ktorá patrí nám samým. – Sme sa modliť za to, aby nás smrť zvonku stretla až v okamihu, keď na ňu budeme pripravení touto skutočnou vnútornou smrťou; potom sa naša smrť stáva iba prechodom k naplnenej Božej láske –“.

Pripravil Martin Šefranko, evanjelický farár, Bratislava - Legionárska

Publikované v časopise Evanjelická Bratislava č. 4/2014, ročník 41

Cintorín pri Kozej bráne – tiché miesto viery

„Ja ospravedlnený uzriem Tvoju tvár, keď sa prebudím, nasýtim sa Tvojím obrazom.“ Žalm 17, 15

Priznám sa na Cintoríne pri Kozej bráne som nikdy nebola. Nemala som na to dôvod. Moji blízki príbuzní sú pochovaní v bratislavskom Urnovom háji, v Senci a vzdialená rodina v Maďarsku. Preto, keď som dostala pracovnú úlohu formou fotografií a textu zdokumentovať súčasný stav Cintorína pri Kozej bráne, bola som nadšená. Veď toto miesto v sebe ukrýva tisíce ľudských príbehov, na ktoré sme možno zabudli a možno ich ani nikdy nepoznali. Mám rada históriu, lebo v sebe nesie poznanie, ktoré musí každý sám pre seba objaviť. Počas horúcich letných dní som teda vstupovala do tohto nádherného tichého a pre mňa aj posvätného priestoru, aby som sa pristavila pri jednotlivých náhrobných pomníkoch. Čítala som vytesané mená, fotografovala pomníky, vnímala som priestor, v ktorom odpočívajú aj naši predkovia – nemeckí, maďarskí, slovenskí evanjelici.

Cintorín pri Kozej bráne. Miesto odpočinku. Miesto histórie. Priestor, v ktorom sa stretá čas rodov a rodín, ktoré svoje životy zviazali s Bratislavou, evanjelickou cirkvou. Priestor, v ktorom nachádzame vlastné dejiny, nakoľko pomníky aj dnes vydávajú svedectvo o životoch, ktoré ovplyvnili vývoj Bratislavy, vývoj evanjelickej cirkvi. Priestor, ktorý navždy ostane spomienkou na život nemeckých, maďarských a slovenských evanjelikov. Priestor, ktorý je aj tichou výčitkou a mementom, nakoľko dve národnosti – nemecká a maďarská mali po druhej svetovej vojne – spečatený osud. Práve preto je potrebné tento priestor chrániť, poznávať a nanovo objavovať čas, ktorý komusi patrilo. Cintorín pri Kozej bráne je zapísaný do zoznamu kultúrnych pamiatok a mnohé pomníky sú z výtvarného a architektonického pohľadu cenným dedičstvom, nakoľko sa

na ich stvárnení podieľali významní umelci. Areál cintorína umiestnený v tzv. „evanjelickej oblasti“ v blízkosti Palisád, evanjelických kostolov, súčasného Evanjelického domu starostlivosti je pôsobivým priestorom, v ktorom sa stretá minulosť, prítomnosť a večnosť.

Cintorín pri Kozej bráne je teda miestom posledného odpočinku významných osobností slovenskej kultúry, spoločnosti, politiky a prirodzene evanjelickej a. v. cirkvi. S dojatím tu nachádzame pomníky slovenských evanjelických duchovných, ktorí prispeli k profilovaniu evanjelickej teológie, evanjelickej cirkvi. Sú to mená, ktoré si dodnes pripomínáme... **Michal Institoris Mošovský, Ján Kvačala, Ján Drobný (bratislavský ev. farár), Michal Bodický s manželkou, Michal Lúčanský, Ján Petrenko, Ján Kmeť, Ján Šimkovic, Július Adamiš.**

Zároveň tu nachádzame hroby, kde sú pochované osobnosti, rody a rodiny, ktoré prechádzajú celými generáciami evanjelickej cirkvi, či už slovenskej, nemeckej a maďarskej. Nech už bol ich osud akýkoľvek, spájala ich viera, hlásili sa k podstate Lutherovho odkazu, modlili sa, verili v nášho Trojjediného Boha, spievali evanjelické piesne. Preto je Cintorín pri Kozej bráne miestom viery. Bez ohľadu na národnosť, kultúrnu, spoločenskú či politickú postavenie.

A potom sú tu pomníky, ktoré poznačil výrazne čas. Spadnuté, polámané, so zošuchanými nápismi, poškodené. A predsa sú tiež svedectvom

o ľudských osudoch, a preto im patrí úcta. Prirodzene ku mnohým hrobom (najmä v členitom vyššom priestore) je prístup horší, nakoľko chýbajú prístupové komunikácie a moderné označenie jednotlivých sektorov. Avšak skúsení odborníci z oblasti architektúry, ako aj pohrebníctva by dokázali priestor cintorína upraviť nielen pre návštevníkov cintorína, ktorí tu kedysi pochovali svojich príbuzných, ale pripraviť ho pre nové hrobové miesta. Areál cintorína totiž poskytuje dostatok priestoru pre nové hrobové miesta, najmä pre uloženie urien.

Vráťme sa však do histórie. Ako sa uvádza v publikácii *Cintorín pri Kozej bráne* od Viery Obuchovej a Štefana Holčíka: „*Bratislavský evanjelický cirkevný zbor kúpil prvé pozemky na zriadenie cintorína už v roku 1783. Prvou plochou bol úzky vinohrad pri terajšej Šulekovej ulici, neskoršie cintorínske sektory I, II, III a IV. Pri bráne stále od počiatku márnica, pri nej možno aj obydlie hrobára. Už vtedy sa pravdepodobne uvažovalo o prikúpení susediacich viníc.*“ Cintorín sa postupne rozširoval. „*Po polovici 19. storočia bola už potreba získania ďalšej plochy akútne. Do roku 1865 cirkevný zbor prikúpil plochu sektorov V, VI, VII (a, b, c, d) a VIII... Významnou pohnútkou pri tomto čine bolo povolenie previezť telesné ostatky baróna Jána Jeszenáka, bývaleho nitrianskeho župana.*“ Ten bol popravený obesením v Pešti a dočasne pochovaný v krypte reformovanej cirkvi v Pešti. Následne pre neho a jeho príbuzných takto vznikla v priestoroch Cintorína pri Kozej bráne reprezentačná hrobka podľa projektu Ignáca Feiglera. Pod jeszenásovskou hrobkou vzniklo ďalšie oddelenie VII. E. Súčasne s výstavbou hrobky sa budovala aj rozlúčková kaplnka pri ulici Palisády, dokončená bola v roku 1868.

Ako sa píše v uvedenej publikácii: „*Cintorín pri Kozej bráne sa používal od roku 1783 do roku 1950. Potom bolo len výnimočne možné ukladať do hrobov urny príbuzných resp. už zotreté ostatky zosnulých, ktorí boli niekoľko*

rokov pochovaní na inom cintoríne, obyčajne v Slávičom údolí“.

Cintorín pri Kozej bráne, ktorý je vlastníctvom troch evanjelických cirkevných zborov: Bratislava Dúbravka, Bratislava Legionárska a Bratislava Staré Mesto, je rozdelený do XV. sektorov. Stal sa miestom posledného odpočinku významných osobností, na ktoré upozorňuje aj vstupná tabuľa. **Andreas Johann Bäumlér**, VII., mykológ, publicista; **Ján Levoslav Bella**, I., hudobný skladateľ; **Karol Feitzelmayer** VIIIc., konštruktér, vynálezca; **A. Mayerová Guntherová**, IV., historička výtvarného umenia; **Ivan Horváth**, Bradlanská, prozaik, verejný činiteľ; **János Jeszenák**, VII.c, uhorský šľachtic; **Ján Kvačala**, I., profesor, historik; **T. E. Mader**, II., člen mestskej rady; **János Pettkó**, II., profesor geológ; **Ivan Pietor**, II., politik; **Miloš Ruppeltdt**, XII., hudobný skladateľ.

Pochovaní sú tu však aj lekári, inžinieri, podnikatelia, šľachtici, predstavitelia intelektuálnej sféry, umelci. Súčasťou areálu cintorína je aj neorománska kaplnka, postavená v roku 1868 podľa projektu Ignáca Feiglera ml., kultúrna pamiatka. Kaplnku využíva Bratská jednota baptistov. Pod kaplnkou sa nachádzajú viaceré krypty.

Autori Viera Obuchová a Štefan Holčík uvádzajú, že na cintoríne: „je spolu asi 4 000 hrobových miest vrátane detských hrobov a hrobiek, z ktorých je asi 150. Keďže záznamy z obdobia pred rokom 1876 nepoznáme, možno sa len domnievať, že v období rokov 1783 až 1950 na cinto-

rine pochovali asi 20 000 osôb.“ Pochovaných je aj v spoločnom hrobe asi 42 nemeckých vojakov, ktorí zomreli na jar roku 1945. Na cintoríne nájdeme viaceré rodinné hrobky pozdĺž vnútorných obvodov múra. K nim patrí aj rodinná hrobka rozvetvenej bratislavskej rodiny **Berlin**, ktorá v 19. a na začiatku 20. storočia vlastnila hotel Roayl a populárnu kaviareň Berlin na dnešnom Nám. Ľ. Štúra (dnes sa v priestoroch paláca nachádza SNG a na prízemí opäť kaviareň Berlinka). Rodina **Berlin** podporovala sociálne a charitatívne inštitúcie.

Podobne aj príbeh rodiny **Slubek**, ktorá je tu pochovaná sa viaže s dejinami Bratislavy. Slubekovci si postavili fabriku na výrobu likérov na konci dnešnej Kozej ulici, na mieste pôvodného domu, záhrady a záhradného domčeka baróna Jeszenáka. V 80. rokoch 18. storočia sa na tomto mieste nachádzala výrobňa likérov podľa talianskych receptúr. V sektore VII nachádzame pomník príslušníkov starej bratislavskej vinohradníckej rodiny **Christofa Gasele** s rovnakým menom.

Vráťme sa však k našim evanjelickým duchovným. **Ján Drobný** (24. 6. 1880 – 27. 11. 1930) ako evanjelický farár slúžil v mnohých cirkevných zboroch na Slovensku. Od roku 1928 pôsobil v Bratislave, kde organizoval osamostatnený „hlavnómestský“ cirkevný zbor, pôsobil aj ako predseda Spolku ev. farárov, ako redaktor *Stráže na Sione*, redigoval a založil časopisy *Evanjelická mládež* (1912) a *Evanjelická Bratislava* (1926). Tlačou vydal niekoľko historických prác z obdobia protireformácie. Redaktorom *Stráže na Sione* bol osem rokov a takmer tri roky jej zodpovedným redaktorom. Drobného viac ako desaťročné pôsobenie v časopise *Stráž na Sione* prinieslo mnoho pozitív, nakoľko pracoval žurnalistickými metódami. Bol vynikajúcim štylistom, ale nesnažil sa autorsky exponovať. Zaujímavosťou je, že po úmrtí Jána Drobného do redakcie *Stráže na Sione* vstúpil **Michal Lúčanský**, profesor teológie. V roku 1931 sa stal

zodpovedným redaktorom *Stráže na Sione* a od septembra 1932 redaktorom *Nového rodu*. O rok neskôr 25. 7. 1933 Michal Lúčanský, žiaľ, zomrel. Obaja významní redaktori evanjelickej tlače sú však pochovaní na jednom a tom istom cintoríne – pri Kozej bráne. Rovnako ako aj **Július Adamiš** (28. 5. 1885 – 26. 5. 1971), bratislavský evanjelický farár, senior, cirkevný historik a redaktor *Evanjelickej Bratislavy*.

Keďže Cintorín pri Kozej bráne je miestom posledného odpočinku viacerých našich evanjelických duchovných, priamo zviazaných s históriou Bratislavy a CZ ECAV Bratislava Legionárska, domnievam sa, že by bolo vhodné usporiadať spoločné pietne spomienkové stretnutie pri ich hrobách. Takto by sa aj členovia cirkevného zboru mohli zoznámiť so životom našich zosnulých duchovných, v stopách, ktorých doposiaľ kráčame. Zároveň by to bola príležitosť spoločne uvažovať, ako revitalizovať tento nádherný priestor a umožniť ďalším generáciám evanjelikov, aby tu našli dôstojné miesto posledného odpočinku.

Eva Bachletová,
Evanjelická Bratislava 4/2017, roč. 44,
upravené

Zdroj: Viera Obuchová, Štefan Holčík:
Cintorín pri Kozej bráne, 2006
a doktorandská dizertačná práca Evy
Bachletovej: Ľudové časopisy ECAV na
Slovensku (1918 – 1938)
Foto: Eva Bachletová

„Pred svitom vstávam; volám o pomoc; a dúfam v Tvoje slovo.“ Žalm 119, 147

Milí bratia a sestry,

z Božej milosti sme sa dožili nového kalendárneho roka 2018. Ešte stále stojíme akoby na pomyselnéj čiare a na prahu nového roka. A nevieme, čo nám prinesie. Veríme a upierame sa k Pánu Bohu, aby On bol vo všetkom, aby On viedol naše myšlienky, slová i činy, ruky i nohy, srdcia i rozum ...

Mnohí z nás do tohto roka vstúpili bez niekoho blízkeho a drahého, ktorý ich v minulom roku opustil. Bol to otec alebo mama, manžel alebo manželka, starý rodič, sestra, brat, syn, dcéra, teta alebo ujo? ... S láskou a vďakou im venujme vo chvíľke ticha svoju spomienku. Pánu Bohu sa však poďakujeme za životnú púť, ktorú nám doprial spoločne prejsť. K Nemu sa vždy obracajme s prosbou o útechu a pomoc ... Koľkí z nás sa tiež v minulom roku obávali o život niekoho zo svojich blízkych. Z Božej milosti sú ešte s nami a my s nimi. A prichádzame v láske, vďačnosti, s pokorou aj so slzami dojatia a chvály ďakovať Pánu Bohu za podanú ruku a ponúknutú milosť do ďalších dní života. V našich rodinách prežívame všeličo ... Rôzne okamihy ... A aj v tomto roku prídu. Bude to znovu čas radostí, čas žalostí, čas na smiech, čas na plač, čas prežívania šťastia, čas obáv, strachu a ustarostenosti, čas na súcit, podporu, povzbudenie, čas pokoja a pohody i čas nepokoja, hádok, nedorozumení a nešťastia.

Ako veriaci hľadáme posilu, útechu a povzbudenie v cirkvi, ktorú nám daroval Pán Ježiš. A tu v spoločenstve bratov a sestier pred Božou tvárou chceme nájsť *pokoj, ktorý svet nedáva; prijatie, ktoré je vo svete falošné; uznanie, ktoré svet zaznáva* ... Hľadáme tu dobrých priateľov, úprimnosť, čestnosť, pravdu a spravodlivosť, napriek našej hriešnosti. Túžime, aby aj v našej ECAV na Slovensku zavládol *pokoj bez ješitnosti, závidia, pomstychtivosti; úprimnosť bez falše, krivých pohľadov, nedôvery; a láska bez pokrytectva, intrigánstva, zla*. Angažujeme sa preto vo voľbách. Aktívne sa podieľajme na zmene v ECAV na Slovensku. Priložme aj my ruky k dielu, aby sme obstáli v týchto časoch. A to tak, že svoje ruky budeme pravidelne zopínať k modlitbám, že budeme častejšie brať do nich a čítať Slovo Božie, že budeme radostne brať do rúk Evanjelický spevník a spievať duchovné piesne. Apoštol Pavel vyznáva: *lebo ja sa nehanbím za evanjelium Kristovo* Ani my sa nehanbíme za vieru, modlenie, spievanie a Slovo Božie!

Pozývame vás v tomto novom roku pridajte sa k nám a zotrývajte v modlitebnej reťazi za našu cirkev, ktorá stojí na dôležitej hranici a pred zmenou, keď si budeme voliť našich cirkevných predstaviteľov, či už v cirkevných zboroch, seniorátoch, dištriktoch alebo v generálnej cirkvi. Je veľmi dôležité, aby sme sa dobre rozhodovali a pristúpili k voľbám zodpovedne. Zmena je možná, ale musí začať v nás a od nás! A potom sa aj Pán Boh prizná k našej práci a službe. Túžime po pozhnaných služobníkoch, ktorí budú pásať im zverené stádo s dobrou vôľou, láskavo-prísne, s čestnými úmyslami a zodpovedne pred Pánom Bohom i pred ľuďmi. Túžime v našich spoločenstvách po posile, úteche, povzbudení, pomoci, ale aj po napomenutí a kritike, ale nech nám to hovoria charakterní, čestní, úprimní, morálne zásadoví služobníci vedomí si svojej hriešnosti a zakotvení v pravde Písma a verní Symbolickým knihám.

V modlitebnej reťazi pokračujeme každý deň v ranných hodinách medzi 6:00 – 8:00, na 5 – 10 minút sa stíšime k prečítaniu si Božieho Slova a k vlastnej modlitbe.

Milí priatelia, vytvorili sme na Facebooku stránku Hnutia evanjelických laických pracovníkov, nájdete nás na adrese: <https://www.facebook.com/help.ecav/>.

Tešíme sa na vás!

Podporiť budovanie a rozvoj nového komunikačného a misijného nástroja – Reformačných listov, ktoré sú dostupné emailom a na internete, ktoré chcú byť moderným evanjelickým médiom a ktoré reflektujú činnosť ECAV na Slovensku s misijným zámerom môžeme na číslo bankového účtu HELP: IBAN: SK32 7500 0000 0040 2009 7346. Do poznámky uveďte **Reformačné listy** alebo uveďte variabilný symbol číslo: **4024**. Ďakujeme. Ochotného darcu miluje Boh.

Kontakt na tím Reformačných listov:

Hnutie evanjelických laických pracovníkov, o. z.
Partizánska 2
811 03 Bratislava

Redakčná rada:

šéfredaktorka: Eva Bachletová	0905 813 782
Monika Cipciarová	0948 254 765
Martin Kováč	0905 269 078
Ľubo Bechný	0905 345 764

Vaše podnety a skúsenosti čakáme tiež na adrese: help@evanjelickajednota.sk. Na emailovej adrese

listy@evanjelickajednota.sk sa môžete prihlásiť aj na odoberanie Reformačných listov e-mailom.

Viac nezahmlených a pravdivých informácií si môžete prečítať na internetovej stránke www.help-ecav.sk